

МГА "ЗБС "Бацькаўшчына" выпусціла насценны каляндар на 2008 год "Беларускія мясіны ў свеце"

Па замове МГА "ЗБС "Бацькаўшчына" пабачыў свет каляндар на беларускай і англійскай мовах "Беларускія мясіны ў свеце"...

Працяг на стар. 2

"Беларуская эканамічная і палітычная мадэль: сучаснасць і перспектывы трансфармацыі"

15-16 снежня ў Мінску прайшоў двухдзённы "круглы стол" "Беларуская эканамічная і палітычная мадэль: сучаснасць і перспектывы трансфармацыі". Арганізавала сустрэчу беларускіх, украінскіх і расійскіх эканамістаў і палітолагаў МГА "ЗБС "Бацькаўшчына"...

Працяг на стар. 2

Адбылося пасаджэнне

Агульнаацыянальнага аргкамітэту па святкаванні 90-годдзя БНР

27 снежня, у Мінску на сядзібе Таварыства беларускай мовы, адбылося пасаджэнне Агульнаацыянальнага аргкамітэту па святкаванні 90-годдзя БНР.

Працяг на стар. 3

Мерапрыемствы ў Віленскім краі да 90-годдзя Абвяшчэння БНР

Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны Віленскага краю апублікавала план дзейнасці па святкаванні 90-годдзя Беларускай дзяржаўнасці...

Працяг на стар. 3

ВІШУЕМ!

Маем гонар павіншаваць з Днём нараджэння сяброў Вялікай Рады арганізацыі, якія нарадзіліся ў студзені...

Працяг на стар. 2

НАВІНЫ

Рада Беларускай Народнай Рэспублікі 12 снежня прыняла заяву ў сувязі з запланаваным візітам у Мінск прэзідэнта Расіі Уладзіміра Пуціна...

Працяг на стар. 3

ВЕСТКІ

20 снежня Артура Фінькевіча пакаралі зняволеннем на паўтары гады за парушэнні правілаў унутранага распарадку падчас адбыцця пакарання на "хіміі"...

Працяг на стар. 6

ВІШАВАННІ

Віншаванне МГА "ЗБС "Бацькаўшчына"

З Калядамі і Новым Годам!

Згуртаванне беларусаў свету "Бацькаўшчына" шчыра віншуе ўсіх беларусаў з Калядамі і Новым годам.

Зычым Вам шчасця, здароўя, доўгіх гадоў жыцця, аптымізму, мужнасці і трываласці ў нашай агульнай працы на карысць Беларусі. Хай новы год прынясе Вам новыя надзеі і здзяйсненне ўсіх мараў!

2008 – год 90-годдзя БНР, год Беларускай дзяржаўнасці. Згуртаванне заклікае годна сустрэць гэтую знакавую дату і далучыцца да супольнага святкавання.

Управа

МГА "ЗБС "Бацькаўшчына"

Каляднае пасланне айца Аляксандра Надсана

З калядным пасланнем звярнуўся апостальскі візітатар беларускіх каталікоў замежжа айцец Аляксандр Надсан.

Ён нагадаў беларусам гісторыю патрыярха Аўраама і трох падарожнікаў. Насамрэч гэта быў Бог, які завітаў да Аўраама. Айцец Аляксандр адзначае: "У апаведзе ўражае прастата адносінаў між Богам і чалавекам... Тая самая непасрэднасць адчуваецца ў эвангельскім апаведзе пра сённяшнія святыя, калі мы згадваем таксама пра Падарожніка з неба, Госпада Ісуса Хрыста, Сына Божлага, які прыйшоў, каб стаць адным з нас і пажыць сярод нас".

Далей айцец Аляксандр піша: "Ня ведаю, ці мы ўяўляем важнасць гэтага ўнікальнага здарэння ў гісторыі чалавецтва, калі Бог ушанаваў нас, стаўшыся адным з нас. Гэты акт Ягонай бязмежнай дабрыні меў на ўвесе нашае дабро і шчасце. Безумоўна Ягонае прыйсцё забавязвае нас усіх да таго, каб мы асэнсавалі нашыя адносіны да Бога і да іншых людзей. Гэтае апошняе прыходзіцца нялёгка. Мы часта не здаем сабе справы, што, зневажаючы ці крыўдзячы іншага чалавека або пагарджаючы ім, мы зневажаем Таго, хто гэтага чалавека ўшанаваў, стаўшыся сам чалавекам. Гэта датычыцца ня толькі звычайных людзей, як і тых, што маюць уладу над іншымі. Апошнім часам часта многія любяць паўтараць словы святога Паўла, што "ўсякая ўлада ад Бога". Гэта сапраўды так, бо крыніцай усякай улады ёсць Бог. Але калі ўлада ад Бога, дык

яна павінна паступаць па-божаму. А Бог у асобе Госпада Ісуса Хрыста сказаў, што "не прыйшоў, каб яму служылі, але каб паслужыць і жыцьцё сваё аддаць як выкуп за многіх" (Мц 20:28). Такім чынам улада ёсць формай служэння. Яе мэта – забяспечыць парадак і супакой, каб людзі маглі свабодна і без перашкодаў весці сваё жыццё, развіваць дадзеныя ім Богам таленты і дасягнуць апошняй мэты – жыцця з Богам, згодна са словам святога Аўгустына: "Стварыў Ты мяне для сябе, Божа, і неспакойнае сэрца маё, пакуль не супачыне ў Табе". Калі ж улада стаецца самамэтаю ў руках тых, што яе маюць, і не зважае на патрэбы падуладных, дык яна траціць сваю легітымнасць, бо не выконвае таго, дзеля чаго яна была ўстаноўленая. Лацінская прымаўка кажа: "Cognitio optimi pessima", што можна перакласці як "найлепшае, калі сапсуецца, робіцца найгоршым". Таму ніякая ўлада, – якая павінна быць удзелам ва ўладзе Божай, – калі сапсуецца, ня можа прынесці нічога добрага.

Дык будзем прасіць добрага Госпада Ісуса Хрыста, чыё нараджэнне святкуем, дараваць нашаму народу добрых правадароў, каб усе мы пад іхняй аховаю, гаворачы словамі Святой Літургіі, "маглі пражыць нашае жыццё ціха і спакойна, з усякай пабожнасцю і ўчысьціні".

Хрыстос родзіцца – слаўце Яго!"

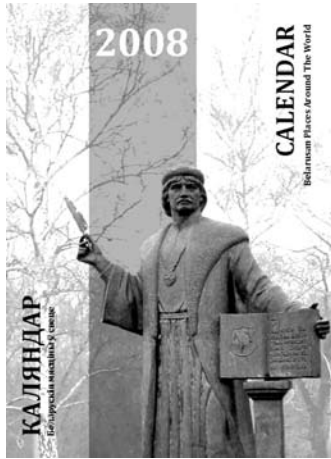
Айцец Аляксандр Надсан, апостальскі візітатар для беларусаў-каталікоў

МГА “ЗЭС “Бацькаўшчына” выпусціла насценны календар на 2008 год “Беларускія мясціны ў свеце”

Па замове МГА “ЗЭС “Бацькаўшчына” пабачыў свет календар на беларускай і англійскай мовах “Беларускія мясціны ў свеце”. Мэта выдання – прыцягнуць увагу беларусаў метраполіі да жыцця і дзейнасці нашых суродзічаў за межамі краіны. Мясціны, фотаздымкі якіх змешчаны ў календары, з’яўляюцца толькі малой часткай той вялікай духоўнай і культурнай спадчыны, што створана беларускай дыяспарай.

У календар увайшлі 13 фотаздымкаў беларускіх памятных месцаў у свеце. На вокладцы – помнік Францыску Скарыну ў Празе (Чэхія). Аўстралія прадстаўлена выявамі Беларускай аўтакефальнай праваслаўнай царквы Святых Апосталаў Пятра і Паўла ў Адэлаідзе, Беларускай аўтакефальнай царквы Трох Віленскіх Пакутнікаў, а таксама памятнага Крыжа ў Мельбурне.

ЗША прадстаўлены на старонках календара будынкамі беларускіх культурных цэнтраў, аўтакефальных праваслаўных цэркваў, адна з якіх – Царква Святога Кірылы Ту-

Канадзе і Аўстраліі адмысловыя помнікі”, – адзначаюць у прадмове ўкладальнікі календара Алег і Наталля Гардзюшкі. Яны ж выказваюць спадзяванне, што праца па вяртанні звестак пра жыццё беларусаў у свеце будзе працягвацца і далей.

“Бацькаўшчына” выказвае падзяку за ўдзел ў падрыхтоўцы календара Ірэне Калядзе-Смірновай, кіраўніку дабрачыннага фонду “Ethnic Voice of America”.

*Інфармацыйны цэнтр
МГА “ЗЭС “Бацькаўшчына”*

ВІШУЕМ

Маем гонар павіншаваць з Днём нараджэння сяброў Вялікай Рады арганізацыі, якія нарадзіліся ў студзені: Анатоля Грыцкевіча, Вольгу Іпатаву, Міколу Купава, Яраслава Раманчука, Генадзя Сагановіча, Ніну Шыдлоўскую (Беларусь), Міхася Сцепанюка (Польшча), Віктара Сулкоўскага (Расія),

Зінаіду Клыгу (Эстонія).

Прыміце ад нас шчырыя пажаданні шчасця, доўгага жыцця, выдатнага здароўя, натхнёнай працы, духоўнай і творчай самарэалізацыі на карысць беларускага народу і Бацькаўшчыны.

Управа МГА “ЗЭС “Бацькаўшчына”

“Беларуская эканамічная і палітычная мадэль: сучаснасць і перспектывы трансфармацыі”

15-16 снежня ў Мінску прайшоў двухдзённы “круглы стол” “Беларуская эканамічная і палітычная мадэль: сучаснасць і перспектывы трансфармацыі”. Арганізавала сустрэчу беларускіх, украінскіх і расійскіх эканамістаў і палітолагаў МГА “ЗЭС “Бацькаўшчына”.

“Круглы стол” адкрыў вядомы беларускі эканаміст Леанід Злотнікаў з дакладам “Пра стан і тэндэнцыі развіцця беларускай эканомікі”. “У краіне яшчэ ёсць рэзервы. Знешняя запасычанасць можа расці прыкладна да 20 мільярдаў долараў. Ёсць яшчэ што прыватызаваць. Сітуацыя ў свеце спрыяльная і для прыходу прамых інвестыцый. Але ўсе пытанні могуць быць “праедзеныя” за два-тры гады, калі не будуць праведзеныя рашучыя рынкарэформы”, – адзначыў эксперт.

Трыццаць асноўных прыкметаў унутранай палітыкі Беларусі вызначыў палітолаг Андрэй Ляховіч у дакладзе “Унутраная палітыка рэжыму Лукашэнкі: асноўныя тэндэнцыі”. Старшыня Беларускага Шуманаўскага таварыства Ігар Лялюкоў закрануў тэму, якая тычыцца знешняй палітыкі Беларусі, а менавіта: “Ці патрэбная Беларусь Еўрапейскаму звязу?”. “На сёння ЕЗ мае патрэбу ў Беларусі як у стабільным і прадказальным суседзе, але “беларускае пытанне” можна расцэньваць яшчэ ў

якасці выкліку для супольнай знешняй палітыкі ЕЗ, якая ўсё яшчэ знаходзіцца ў стадыі фармавання”, – так адказаў на пытанне сам аўтар дакладу.

І эканоміку, і палітыку Беларусі аналізавалі кандыдаты палітычных навук, дацэнт кафедры палітычнай тэорыі МДМЗ (У) МЗС Расіі Кірыл Коктыш у дакладзе “Беларуская эканамічна-палітычная мадэль: асаблівасці структуры і выклікі сучаснасці”. “Выйсцем можа з’яўляцца зусім іншы эканамічна-палітычны лад, чым мы маем на сёння”, – такое развіццё падзей бачыць эксперт. Гэтую тэму працягнуў філосаф, метадолаг Уладзімір Мацкевіч у дакладзе “Супярэчнасці дзяржаўнага будаўніцтва сучаснай Беларусі”.

Другі дзень пачаўся з дакладу эканаміста Міхаіла Залескага. “Што рабіць з беларускай вёскай?” – такое пытанне паставіў ён у сваім выступленні. Ён бачыць выйсце ў тым, каб аддаць зямлю сялянам: “Дык што рабіць? Тое, што людзі робяць: аддаць зямлю сялянам, падтрымліваць сялян як гарантэў харчовай бяспекі і носьбітаў нацыянальнай аўтэнтычнасці”.

“Беларускі выбар: асіярожныя крокі ў бок лібералізацыі эканомікі ці паўночна-карэйскі варыянт” – такую праблему раскрыў у дакладзе дырэктар інтэрнэт-рэсурсу “Агенцтва фінансавых навінаў” Алег Муславец. На яго думку, Беларусь

Канцэрты беларускіх гуртоў з дапамогай “Бацькаўшчыны”

З дапамогай МГА “ЗЭС “Бацькаўшчына” 16 снежня ў Магілёве і Віцебску прайшлі два канцэрты вядомых беларускіх гуртоў “Стары Ольса” і “Recha”.

“Recha” прыехала па запрашэнні гарадской магілёўскай суполкі Таварыства беларускай мовы. Пачуць “нефарматыўныя” песні прыйшлі блізу сямідзесяці чалавек.

“Публіка была вельмі адкрытая, канцэрт праходзіў у пазітыўнай атмасферы, – распавяла салістка гурту Арына Лісецкая. – Сярод гледачоў былі людзі розных узростаў: ад дзяцей, якія весяліліся і пляскалі ў далонькі, да людзей сталага ўзросту”. Па яе словах, на канцэрте музыкі не толькі гралі, а яшчэ распавядалі розныя гісторыі, размаўлялі з гледачамі.

Таксама пры падтрымцы Згуртавання “Бацькаўшчына” ў Віцебску адбыўся канцэрт гурту “Стары Ольса”.

“Канцэрт прайшоў у Віцебскай абласной філармоніі, усе квіткі былі раскупленыя, – распавёў кіраўнік гурту Зміцер Сасноўскі. – Частку канцэрта склалі творы з “Полацкага шпытку”. І гэта невыпадкова, бо мы зараз запісваем новы альбом, дзе большасць кампазіцый складае музыка менавіта з “Полацкага шпытку”.

З гуртом “Стары Ольса” у канцэрте прыняў удзел віцебскі фальк-мадэрновы гурт “Восьмы дзень”.

Пры падтрымцы МГА “ЗЭС “Бацькаўшчына” ў межах гастрольнага туру “Старога Ольсы” ўжо адбыўся канцэрт гурту ў Гомелі. Як адзначыў Зм. Сасноўскі, зараз ідуць перамовы аб канцэрте гурту ў адным з клубаў Магілёва, а 12 лютага адбудзецца выступленне ў канцэртнай залі “Мінск”.

Шмат гастролью запланавана і ў гурту “Recha”. У спісе канцэртаў: Бабруйск, Ліда, Гродна, Маладзечна і Мінск.

*Інфармацыйны цэнтр
МГА “ЗЭС “Бацькаўшчына”*

рухаецца ў бок менавіта паўночна-карэйскага варыянта, бо імкнецца стварыць закрытую палітыка-эканамічную сістэму.

Палітолаг Юры Чавусаў падрабязна раскрыў тэму “Рэакцыя Беларусі на “12 умоваў Еўразвязу”: што ёсць і што магло б быць”. Ён прасачыў за сітуацыяй, якая склалася ў Беларусі за год пасля агучвання прапановаў ЕЗ.

“Вопыт трансфармацыі палітычнай мадэлі Украіны на працягу выбарчых працэсаў 2004-2007 гг.” – тэма даклада аналітыка з Украіны Андрэя Кірчыва. Ён адзначыў, што пакуль Украіна застаецца прэзідэнцкай рэспублікай, але справа ідзе да звужэння паўнамоцтваў прэзідэнта. Пры гэтым, па яго словах, “дэмакратычныя пераўтварэнні і суверэнітэт ва Украіне “прайшлі кропку незвароту”.

Вывікі “круглага стала” падвёў мадэратар, загадчык аддзела палітыкі тыднёвіка “Беларусы і рынак” Паўлюк Быкоўскі: “На “круглым stole” сабраліся эксперты, якія абмеркавалі даволі шырокі спектр тэм. Як сказаў сп. Злотнікаў, “гэта добрая школа для выдзення дыскусій для маладога пакалення”. Аднак, як адзначылі самі арганізатары мерапрыемства, на жаль, беларускія эксперты пакуль не перайшлі ад аналізу сітуацыі да яе сістэмнага прагназавання.

*Інфармацыйны цэнтр
МГА “ЗЭС “Бацькаўшчына”
(Працяг тэмы на стар. 7)*

Адбылося пасяджэнне Агульнанацыянальнага аргкамітэту па святкаванні 90-годдзя БНР

27 снежня, у Мінску на сядзібе Таварыства беларускай мовы, адбылося пасяджэнне Агульнанацыянальнага аргкамітэту па святкаванні 90-годдзя БНР. Удзельнікі абмеркавалі план дзейнасці на 2008 г. і разгледзелі Звароты да беларускай грамадскасці і органаў улады "Аб абвяшчэнні 2008 года – Годам беларускай дзяржаўнасці".

Большасцю галасоў план дзейнасці быў ухвалены на 2008 год. Звароты да беларускай грамадскасці і органаў улады прынятыя за аснову.

У плане, які распісаны цалкам на ўвесь наступны год, былі вылучаныя пяць накірункаў дзейнасці Аргкамітэту:

- грамадска-палітычны (да прыкладу, плануецца шэраг зваротаў да ўрадаў краін свету з просьбай правесці Дні Беларусі, усталяванне памятных шыльдаў на будынках, дзе праходзіў Першы Усебеларускі сход і дзе была абвешчана БНР),

- інфармацыйны накірунак (да прыкладу, будзе здзейснена падрыхтоўка і публікацыя серыі навукова-гістарычных, публіцыстычных артыкулаў, прысвечаных БНР, яе дзеячам, ролі БНР для сучаснас-

ці; на студзень запланавана правядзенне прэс-канферэнцыі),

- навукова-адукацыйны накірунак (правядзенне навуковых канферэнцый у Мінску, рэгіёнах Беларусі),

- культурна-асветны накірунак (у тым ліку будуць праведзены конкурсы на лепшы мастацкі твор, прысвечаны гістарычнаму шляху беларускай дзяржаўнасці),

- міжнародны (саздзейнічанне суполкам беларускай дыяспары ў правядзенні мерапрыемстваў, прысвечаных 90-годдзю БНР).

У звароце да грамадскасці, прынятым за аснову, сказана: "Мы заклікаем усіх грамадзян Рэспублікі Беларусь прыняць непасрэдны ўдзел у падрыхтоўцы і святкаванні 90-х угодкаў БНР. Кожная беларуская сям'я – гэта цаглінка беларускай дзяржаўнасці, гэта чынік і творца яе сучаснай гісторыі".

Да працы Аргкамітэту працягваюць далучаюцца дзеячы, арганізацыі і суполкі як з Беларусі, так і беларусаў за мяжой.

*Інфармацыйны цэнтр
МГА "ЗБС "Бацькаўшчына"*

Мерапрыемствы ў Віленскім краі да 90-годдзя абвяшчэння БНР

Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны Віленскага краю апублікавала план дзейнасці па святкаванні 90-годдзя Беларускай дзяржаўнасці.

У сакавіку 2008 г. запланавана правесці Багушэвічавы чытанні супольна з супрацоўнікамі Савічускай бібліятэкі імя Ф. Багушэвіча, а таксама талаку па добраўпарадкаванні Багушэвічавага мемарыялу.

23 сакавіка ў Вільні ў касцёле св. Барталамея ці ў грэка-каталіцкай царкве Св. Тройцы адбудзецца Святая імша за Беларусь.

28 чэрвеня адбудзецца фестываль на сядзібе гісторыка-этнаграфічнага музея "Засцянковая хата ў Вашунаве". На чэрвень таксама запланаваная экскурсія ў в. Сітцы – радзінае гняздо Дамейкаў.

У верасні плануецца ўсталяваць і адкрыць мемарыяльную дошку Ф. Багушэвічу ў Вільні.

*Інфармацыйны цэнтр
МГА "ЗБС "Бацькаўшчына"*

НАВІНЫ

Вашынгтон, ЗША

Сябры Беларуска-амерыканскага задзіночання ў Вашынгтоне арганізавалі 6 снежня сустрэчу дыяспары з дэлегацыяй беларускай апазіцыі і праваабаронцаў, у складзе якой былі Аляксандр Мілінкевіч, Анатоль Лябедзька, Павел Севярынец і інш.

Акрамя беларусаў, што жывуць ў Вашынгтоне і ваколліцах, на сустрэчу завітала прадстаўнічая група Згуртавання беларускай моладзі з Нью-Джэрсі і Нью-Ёрку на чале з Міколам Цімашанкам. Перад гасцямі выступіў старшыня БАЗА Вячка Станкевіч, пасля чаго Ала Орса-Рамана зачытала прывітанне ад старшыні Рады БНР Івонкі Сурвіллы.

Удзельнікі на працягу некалькіх гадзінаў абмяркоўвалі праблемы падтрымкі незалежных сродкаў масавай інфармацыі, ціску на палітычных актывістаў, а таксама ролю, якую можа адыгрываць дыяспара ў палітычных і грамадскіх працэсах у Беларусі.

*Паводле газеты "Беларус"
****

Напярэдадні суду над Артурам Фінкевічам для беларускай амбасады ў Вашынгтоне адбылася акцыя у яго падтрымку.

Удзельнікі акцыі – актывісты ініцыятываў "Мы помнім" і "Погляд" – з нацыянальнымі бел-чырвона-белымі сцягамі і плакатамі патрабавалі спыніць пераслед моладзевых актывістаў. Акрамя таго, быў выказаны пратэст супраць саюзу Беларусі і Расіі.

Таксама ўдзельнікі пікета выступілі ў падтрымку лідэра мінскага "Маладога Фронту" Змітра Хведарука, які быў жорстка збіты 12 снежня падчас мірнай акцыі "За незалежную Беларусь!".

Паводле zbta.net

Нью-Ёрк, ЗША

Мітрапаліт Філарэт, кіраўнік Беларускай праваслаўнай царквы, узнагародзіў медалём св. Кірылы Тураўскага вядомага беларускага эмігранта Янку Запрудніка.

81-гадовы Янка Запруднік кажа, што атрыманне ўзнагароды ад мітрапаліта Філарэта было для яго поўнай нечаканасцю. Сям'я эмігранта, які пакінуў Беларусь яшчэ ўлетку 1944 г., спрыяла будаўніцтву царквы святой Еўфрасіні Полацкай у Івянцы, царкве ў вёсцы Запясоцка, выхаду "Беларускага календара", які выдаецца пры Петрапаўлаўскай царкве.

Медаль і падзяку Янка Запруднік атрымаў поштай, ніхто з афіцыйных прадстаўнікоў Беларускай праваслаўнай царквы з ім не звязваўся. З мітрапалітам Філарэтам у Беларусі Янка Запруднік пакуль не можа сустрэцца – паехаць у Беларусь не дазваляюць абставіны. Ён перадаў мітрапаліту падзяку і выказаў спадзеў, што ідэя святога Кірылы Тураўскага – служэнне роднай зямлі – будзе ўвасабляцца ў канкрэтных дзеяннях Беларускай праваслаўнай царквы, у якой вельмі памалу, на думку Янкі Запрудніка, але адбываецца ўвядзенне ва ўжытак беларускай мовы.

Пры гэтым Янка Запруднік, які ўва-

ходзіць у прэзідыум Рады БНР, сказаў, што стаўленне да беларускай улады ў яго не змянілася. "Палітычныя разыходжанні ў мяне заўсёды былі і застаюцца, бо палітыка супраць беларускай культуры працягвае праводзіцца вельмі актыўна. І нам, беларускім патрыётам, гэта баліць", – зазначыў ён.

*Паводле радыё "Рацыя"
і "Еўрапейскага радыё для Беларусі"
****

Рада Беларускай Народнай Рэспублікі 12 снежня прыняла заяву ў сувязі з запланаваным візітам у Мінск прэзідэнта Расіі Уладзіміра Пуціна.

"Візыт у Менск расейскага прэзідэнта ўладзімера Пуціна (які прапаноўваў Беларусі далучыцца да Расеі шасьцю губернямі) прымушае ізноў казаць пра рэальную пагрозу Незалежнасці Бацькаўшчыны", – гаворыцца ў заяве.

Рада БНР лічыць, што "пад рыторыкай аб гэтак званай "саюзнай дзяржаве", "агульным бюджэце" і г.д. і пры поўным спрыянні антыбеларускага рэжыму А. Лукашэнкі, Масква ўсё больш уцягвае Беларусь у зону расейскіх вайсковых інтарэсаў, захоплівае беларускую маёмасць. Усё гэта робіцца на фоне палітыкі асыміляцыі, звужэння выкарыстання беларускай мовы, вынішчэння нацыянальнай культуры, закрыцця беларускіх інстытутаў і рэпрэсіяў супраць тых, хто ўздымае голас у абарону нацыянальных каштоўнасцяў".

*Паводле радыё "Свабода"
****

На пасяджэнні Галоўнай управы Беларуска-амерыканскага задзіночання, якое адбылося 29 лістапада 2007 г., былі абмеркаваныя шэраг бягучых спраў, важнейшыя сярод якіх было падсумаванне вынікаў Славянскага культурнага фестывалю, сувязь з асяродкамі і першапачатковыя планы адзначэння 90-х угодкаў БНР.

Старшыня Галоўнай управы Вячэка Станкевіч і арганізацыйны рэфэрэнт Валеры Дворнік наведалі Кліўлендскі адрэс БАЗА. Адбылося пасяджэнне з ключавымі асобамі асяродку; на наступны дзень пасля набажэнства ў мясцовай царкве – сустрэча з грамадою. Госці пабывалі на вечарыне, прысвечанай “Песнярам” і Уладзіміру Мулявіну. У зале грамадскага цэнтра праходзіла выстава абразоў чатырох мясцовых мастакоў.

У сувязі са святкаваннем 90-х угодкаў БНР, закраліся пытанні пра запрашэнне гасцей з Беларусі, якія маглі б наведваць шэраг асяродкаў. Юбілейнае святкаванне павінна адбыцца на дастаткова высокім узроўні, з добра арганізаванай рэкламай у прэсе.

Паводле газеты “Беларус”
***

У амерыканскім выдавецтве “Scarecrow Press” выйшла другое выданне англамоўнага “Гістарычнага слоўніка Беларусі” (“Historical Dictionary of Belarus”), апрацаванага Віталем Сіліцкім і Янкам Запруднікам.

У раздзелах, які складаюць слоўнік, утрымліваюцца храналогія падзеяў, агляд мінуўшчыны Беларусі, біяграфічныя даведкі, тэматычныя артыкулы, бібліяграфія англамоўных выданняў пра Беларусь. Змяшчаюцца таксама дзве карты Беларусі.

Першае выданне (аўтар Я. Запруднік) з’явілася ў 1998 г. Ад таго часу шмат што змянілася на палітычным ландшафце краіны. В. Сіліцкі зрабіў дапаўненні. Некаторыя біяграфіі зняў, іншыя дадаў. Дапоўніў артыкулы, храналогію, бібліяграфію. Пабольшала ў кнізе колькасць старонак – з 299 да 394.

Слоўнік можна набыць праз Інтэрнэт або ў выдавецтве (тэл. 1-800-462-6420; факс: 717-794-3803).

Паводле газеты “Беларус”

Таронта, Канада

Самадзейны аматырскі тэатр Беларускага грамадска-рэлігійнага цэнтру ў Таронта зноў парадаваў тутэйшую грамаду – гэтым разам новай пастаноўкай па п’есе Янкі Купалы “Прымакі”. Прысвечаная яна была 125-годдзю з Дня нараджэння Песняра.

Напісаны сцэнічны жарт у далёкім 1913 г., але ягонае прывабнасць для глядача не змяняецца з часам. Камічнасць сітуацый ды дасціпнасць жартаў выклікала смех кожнага, хто прыйшоў на пастаноўку. Сакавітасць роднай гаворкі, старанна падрыхтаваныя дэкарацыі нібы прачынілі нам дзверы ў беларускую вёску тых часоў.

Доўгія апладысменты артыстам і іх мастацкаму кіраўніку Ірыне Шарамет яшчэ раз паказалі, як важна нам на чужыне трымаць нябачную сувязь з Радзімай і які моцны запал энергіі даюць усім нам такія імпрэзы.

Паводле www.belaruscanada.com

Рыга, Латвія

З 30 лістапада да 16 снежня ў Рызе Асацыяцыя нацыянальна-культурных таварыстваў Латвіі праводзіла традыцыйны фестываль “Адзіныя ў разнастайнасці”.

Фестываль пачаўся 30 лістапада святочным канцэртам “Юныя таленты”. У канцэрце прынялі ўдзел хор Марты Любімавай, узбекскі танцавальны калектыў “Уч-кудук”, а таксама цэлае сузор’е юных спевакоў.

1 снежня ў Залатой зале будынка Латышкага таварыства адбыўся канцэрт камернай музыкі “Падарожжа з Грыгам і Шубертам”. З 3 снежня ў будынку Рыжскай думы працавала калектыўная выстава мастакоў, сяброў Асацыяцыі нацыянальна-культурных таварыстваў.

8 снежня ў Вялікай зале будынка АНКТЛ адбыўся дзіцячы канцэрт, адкрылася калектыўная “Зімовая выстава” мастакоў, якія прадастаўляюць нацыянальныя меншасці Латвіі.

16 снежня пры поўнай зале прайшоў заключны канцэрт фестывалю.

Паводле www.svitanak.lv

Амстэрдам, Нідэрланды

З 22 лістапада да 2 снежня ў Амстэрдаме прайшоў Міжнародны фест дакументальнага кіно (IDFA). Сёлта ў рамках “IDFA” былі паказаныя дзве кінастужкі пра Беларусь – “Музычная партызанка” Міраслава Дэмбінскага і “Плошча” Юрыя Хашчавацкага. Абедзве карціны сабралі поўную залу глядачоў.

2 снежня на паказ “Плошчы” была запрошаная прадстаўніца грамадзянскай ініцыятывы “Мы памятаем” Валерыя Красоўская. Яна адказала на шматлікія пытанні глядачоў. Жыхароў і гасцей Амстэрдама цікавіла многае: лёс герояў карціны, расследаванне гвалтоўных знікненняў, палітыка Расіі ў дачыненні Беларусі, становішча незалежных СМІ ў Беларусі, цензура.

Паводле “Харты’97”, 6 снежня 2007 г.

Варшава, Польшча

“Калі ты за свабоду ў Беларусі – прасігаль!” – бігборд з такім заклікам размешчаны ў пяці метрах ад беларускай амбасады ў Варшаве.

Гэта ініцыятыва належыць уладальнікам варшаўскай кавярні “Ветліна”, у якой ужо доўгі час адбываюцца беларускія імпрэзы і канцэрты. Частку атрыманых ад канцэртаў грошай яны вырашылі выдаткаваць на тое, каб нагадаць пра парушэнне правоў чалавека ў Беларусі, а таксама пра недэмакратычнасць рэжыму Аляксандра Лукашэнкі.

Створаны адмысловы сайт www.sygnal.eu, на якім кожны можа даць свой віртуальны сігнал салідарнасці з Беларуссю.

Паводле “Харты’97”, 10 снежня 2007 г.
***

З 10 снежня пачаў працу тэлеканал “Белсат”. Глядзец канал можна праз спадарожнік. Дасягальны для прагляду таксама афіцыйны сайт тэлеканала www.belsat.eu.

У раздзеле “Як нас знайсці” падрабязна тлумачыцца працэдура настройкі спадарожнікавай антэны на сігнал “Белсата”. Кіраўніцтва канала абяцае, што са студзеня яго можна будзе глядзец праз

магутны спадарожнік “Сірыус”. Пакуль жа “Белсат” перадаецца праз спадарожнік “Астра”. Вось яго настройкі: Астра1KR: 10773 MHz, H, 22000, 5/6.

У студзені плануецца пачаць інтэрнэ-вяшчанне.

Паводле радыё “Рацыя”, 10 снежня 2007 г.
***

10 снежня ў Варшаве адбылася прэм’ера дакументальнага фільма “Музычная партызанка” (рэжысёр фільма – Міраслаў Дэмбінскі). Гэта ўжо другая дакументальная кінастужка рэжысёра, прысвечаная беларускай тэме.

Стужкі “Урок беларускай мовы” і “Музычная партызанка” здымаліся амаль адначасова. Апошняя апавядае пра беларускую рэчаіснасць, убачаную вачыма музыкаў, якія часта становяцца “музычнымі партызанамі”.

Паводле “Польскага радыё для замежжжа”, 11 снежня 2007 г.
***

13-14 снежня ў Варшаве прайшла навуковая канферэнцыя, прысвечаная электроннай рэканструкцыі бібліятэкі Радзівілаў. У ёй прыняў удзел загадчык аддзела рэдкай кнігі Расійскай нацыянальнай бібліятэкі імя Салтыкова-Шчадрына, намеснік старшыні Беларускага грамадска-культурнага таварыства Санкт-Пецярбурга Мікала Нікалаў.

Сенсацыйнай стала ягонае знаходка ў бібліятэцы Радзівілаў першай друкаванай славянскай кнігі харвата Прымыса Трубара. Гэтая кніга была выдадзена ў Цюблінгу і перасланая ў 1563 г. Мікалаем Радзівілам Чорным сыну Мікалаю Радзівілу Сіротцы.

Інфармацыйны цэнтр МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”

Кракаў, Польшча

12 снежня ў Кракаве адбылася акцыя пратэсту супраць намераў расійскіх уладаў па знішчэнні беларускай незалежнасці. Беларусы і палякі сабраліся каля расійскага консульства.

Удзельнікі акцыі парвалі і спалілі партрэты прэзідэнта Расіі Уладзіміра Пуціна. Ніхто не выйшаў з амбасады, каб паразмаўляць з мітынгуючымі і атрымаць зварот да расійскіх уладаў, падрыхтаваны беларусамі.

Паводле “Харты’97”, 13 снежня 2007 г.

Познань, Польшча

У Познані пабачыла свет кніга “Віня-Пых”. Гэта першы пераклад на беларускую мову сусветна вядомай кнігі Алана Мілна “Winnie-the-Pooh”. Аўтар перакладу – літаратар Віталь Ворагнаў.

Кніга мае 127 старонак, ілюстраваная каляровымі, арыгінальнымі малюнкамі Эрнста Шэпярда. Тэкст быў перакладзены з мовы арыгіналу і выдадзены ў новым беларускім выдавецтве “Белы Крумакч” (Познань) у супрацоўніцтве са спадкаемцамі пісьменніка. Зараз да выдання рыхтуецца другая частка прыгод славутага Мядзведзіка.

Віталь Воранаў – літаратар, перакладчык, выдавец. Сузаснавальнік і старшыня “Беларускага культурна-асветніцкага цэнтру ў Познані” і выдавецтва “Белы Крумкач”. Перакладчык “У чаканьні Гадо” Сэмюэла Бэкета на беларускую мову. Цяпер жыве ды навучаецца ў Чэхіі.

*Інфармацыйны цэнтр
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”
****

Увечары 18 снежня 2007 г. у семінары Таварыства Хрыстовага ў Познані адбылася калядная сустрэча студэнтаў з Беларусі і сяброў нашай Бацькаўшчыны за святачным вігілійным сталом. Падобная сустрэча, арганізаваная беларускімі семінарыстамі, якія вучацца ў Познані, ладзілася чацвёрты раз.

Сэлетняя сустрэча сабрала каля 20 чалавек, сярод якіх былі рэктар Вышэйшай духоўнай семінарыі Таварыства Хрыстовага, старшыня Таварыства аматараў Віленскіх земляў, кіраўнік культурна-асветніцкага цэнтру ў Познані. Цэнтральным момантам вігілійнай сустрэчы стала малітва за Беларусь.

*Семінарысты Таварыства
Хрыстовага з Познані*

Іркуцк, Расія

У альманаху “Созвездие дружбы” выйшла вялікае інтэрв’ю са старшынёй Таварыства беларускай культуры імя Я. Чэрскага Алегам Рудаковым.

“Беларусы перасяляліся ў Сібір яшчэ ў часы Сталыпіна, – адзначыў А. Рудакоў. – У Сібіры вельмі шмат беларускіх вёсак. У нас ёсць свае паэты, кампазітары, мастакі, унікальныя майстры і спецыялісты”.

А. Рудакоў ацаніў працу таварыства як вельмі добрую: “Я лічу, што жыццё маё ўдалося, за 11 год зроблена нямала дзеля захавання і развіцця беларускай культуры”. Адным з вынікаў шматгадовай працы Таварыства стала з’яўленне на тэрыторыі Іркуцкай вобласці 9 самастойных філіялаў, яшчэ з 11 раёнамі, дзе ёсць беларусы, Таварыства шчыльна супрацоўнічае. Па словах А. Рудакова, зараз у Таварыства 19 напрамкаў працы, якія паспяхова развіваюцца.

Падзяліўся А. Рудакоў і праблемамі Таварыства. Арганізацыі стала не хапае фінансавання: “Асабіста я лічу, што на абласным узроўні нам неабходна прыняць закон, які б рэгуляваў узаемаадносіны нацыянальна-культурных цэнтраў і абласной адміністрацыі. Я нават распрацаваў прыкладны праект гэтага закона”.

*Інфармацыйны цэнтр
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”*

Масква, Расія

У Маскве рыхтуецца да выдання першы том кнігі “Залатыя россыпы зямлі беларускай”, прысвечаны знакамі-

тым беларусам свету. Пра гэта расказаў прэзідэнт маскоўскага клуба беларусаў “Сябры” Алег Кандыба.

Кніга будзе ахопліваць увесь свет, хаця перш за ўсё туды трапяць вядомыя беларусы Расіі. Ён адзначыў, што першы том плануецца выдаць фарматам А4, аб’ёмам 700 старонак, хаця біяграфій у ім будзе не так шмат – вялікую частку зойме прадмова пра стан беларускай дыяспары.

Кніга з’явіцца ў першай палове 2008 г. Тыраж будзе залежыць ад попыту.

*Інфармацыйны цэнтр
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”
****

21 снежня ў бібліятэцы імя Някрасава прайшла калядная вечарына, прысвечаная 80-годдзю вядомага пісьменніка, перакладчыка з беларускай і ўкраінскай моваў на рускую Івана Бурсава.

Кожны з выступоўцаў, пачынаў сваю прамову з віншавання юбіляра. Адным з іх быў вядомы ў савецкі час дысідэнт, удзельнік абароны “Белага дому”, сябра Грамады імя Францыска Скарыны Якуб Стэфановіч. Адзначыўшы, што І. Бурсаў ужо даўно займаецца сапраўдным аднаўленнем беларускай і рускага народаў, Я. Стэфановіч нечакана падарыў юбіляру кнігу Ю. Касмовіча “За вольную і суверэнную Беларусь”.

Працягнуў віншаванні беларускі ансамбль “Журавінкі”, у выкананні якога прагучалі некалькі песень.

Сам І. Бурсаў падзякаваў усім і прачытаў некалькі сваіх дзіцячых вершаў.

Медалём Федэральнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі “Беларусы Расіі” ўзнагародзіў І. Бурсава старшыня РНКА “Беларусы Масквы”, намеснік старшыні ФНКА Сяргей Кандыбовіч.

У перапынках паміж віншаваннямі Алесь Пісарык, арганізатар і вядучы мерапрыемства, чытаў вершы і юбіляра, і свае, а таксама віншавальныя тэлеграмы, якія даслалі Рыгор Барадулін і Генадзь Бураўкін.

Паводле maskva.net

Сыктывікар, Расія

Старшыня нацыянальна-культурнай аўтаноміі “Беларусь” Рэспублікі Комі Аркадзь Крупенька пабываў у гасцях у беларусаў Санкт-Пецярбурга. Ён падзяліўся ўражаннямі ад сустрэчы.

“Я ехаў на пасяджэнне па лініі грамад-

скай палаты, але аказалася, што быў вольным дзень, які я вырашыў прысвяціць дзюмю сустрэчам з землякамі.

Першая прайшла ў Расійскай нацыянальнай бібліятэцы імя Салтыкова-Шчадрына. Для мяне экскурсію правёў загадчык аддзела рэдкай кнігі, намеснік старшыні Беларускага грамадска-культурнага таварыства Санкт-Пецярбурга Мікола Нікалаеў. Я паглядзеў Біблію Скарыны і іншыя рэдкія старыя кнігі. Потым мы паразмаўлялі з прадстаўнікамі беларусаў Санкт-Пецярбурга.

А ўвечары адбылася сустрэча ў беларускай амбасадзе, дзе прысутнічала дзесяць чалавек, мы паразмаўлялі пра актуальныя пытанні, абмяняліся вопытам працы”.

*Інфармацыйны цэнтр
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”*

Парыж, Францыя

14 снежня прадстаўнік Беларуска-Еўрапейскага задзіночання ў Францыі Павал Хівук перадаў ад імя арганізацыі ў амбасаду Беларусі ў Парыжы ліст з пратэстам супраць прыезду ў Беларусь Уладзіміра Пуціна і звязаных з гэтай падзеяй разгонаў акцыяў пратэсту ў Мінску і Брэсце.

У петыцыі ўтрымліваецца патрабаванне неадкладна вызваліць берасцейскіх актывістаў дэмакратычнага руху і пакараць вінаватых у жорсткім разгоне акцыі пратэсту ў Мінску.

Сп. Хівук разам з сябрамі таксама раздаў у Парыжы ўлёткі з інфармацыяй пра палітыку Расіі ў дачыненні Беларусі.

Паводле радыё “Свабода”, 14 снежня 2007 г.

Эстонія

Аматары сатырычных мультфільмаў “Мультклуба” атрымаюць магчымасць глядзець новыя стужкі. 10 снежня запрацаваў праект “Народнае тэлебачанне”, падрыхтаваны актывістамі ініцыятывы “Трэці шлях”. Гэта будзе працяг скандальна вядомага “Мультклуба”.

Нагадаем, у 2005 г. супраць стваральнікаў “Мультклуба” ўзбудзілі крымінальную справу па абвінавачванні ў паклёпе на прэзідэнта краіны. Мастак Алег Мініч з’ехаў ва Украіну, а пасля – у Германію. Павел Марозаў і адміністратар сайта “Мультклуба” Андрэй Абозаў папрасілі палітычнага прытулку ў Эстонію.

Праз два гады праект вырашылі аднавіць. Але з новай камандай. “Трэці шлях” па-ранейшаму будзе курыраваць мультпраект, але ствараць яго будуць зусім іншыя людзі.

Зараз падрыхтаваны тры мультфільмы. Арганізатары “Народнага тэлебачання” абяцаюць выпускаць 3-4 мультфільмы штомесяц. Таксама ў планах – выпуск камп’ютэрнай гульні па матывах беларускай рэчаіснасці.

Паводле радыё “Рацыя”, 10 снежня 2007 г.

ВЕСТКІ

Грамадства

Новым старшынёй, абраным на з’ездзе Партыі БНФ, які прайшоў 8-9 снежня ў Мінску, стаў Лявон Баршчэўскі.

8 снежня на пасяду балатаваліся тры кандыдаты: Віктар Івашкевіч, Алесь Міхалевіч і Вінцук Вячорка. У першым

туры перамогу падзялілі Вінцук Вячорка і Алесь Міхалевіч, другі тур таксама не вызначыў пераможцу.

На наступны дзень на паўторным галасаванні ў бюлетэні было толькі адно прозвішча – Лявона Баршчэўскага. Сп. Баршчэўскі ўжо быў лідэрам БНФ у 1990-я гг.,

пасля выезду на эміграцыю Зянона Пазыняка (яшчэ да расколу). В. Вячорка і А. Міхалевіч знялі свае кандыдатуры. У выніку Л. Баршчэўскі быў абраны старшынёй партыі. За яго прагаласавалі 211 дэлегатаў з 237. 5 бюлетэняў былі прызнаныя несапраўднымі.

Некаторыя эксперты лічаць, што Бар-

шчэўскі будзе праводзіць у Партыі БНФ лінію ўжо былога старшыні В. Вячоркі, які займаў пасаду старшыні з 1999 г.

Паводле "Еўрапейскага радыё для Беларусі", БелаПАН і радыё "Свабода", 8-10 снежня 2007 г.

***

Палата прадстаўнікоў 12 снежня прыняла ў першым чытанні законапраект "Аб інфармацыі, інфарматызацыі і абароне інфармацыі".

Прадстаўляючы праект гэтага закона, міністр сувязі і інфарматызацыі Беларусі Мікалай Панцялей падкрэсліў, што законапраект не распаўсюджваецца на працу сродкаў масавай інфармацыі, у тым ліку электронных, і заявіў, што "ніякіх правілаў наводзінаў у Інтэрнеце не ўводзіцца". Ён удакладніў, што закон "Аб інфармацыі, інфарматызацыі і абароне інфармацыі" "будзе рэгуляваць сферу інфармацыі, а таксама пытанні абароны інфармацыі".

Кіраўнік Цэнтра прававой абароны СМІ пры БАЖ Міхаіл Пастухоў лічыць частку дакумента, прысвечанага абароне інфармацыі, найбольш небяспечным яго раздзелам. "Паводле дакумента, у адкрытым доступе павінна застацца толькі агульнадаступная інфармацыя. Уводзяцца ўсё новыя і новыя забароны на распаўсюджванне і выкарыстанне інфармацыі, і гэта выклікае занепакоенасць", – адзначае юрыст БАЖ.

"Наша прынцыповая пазіцыя застаецца ранейшай – законапраект абмяжоўвае канстытуцыйнае права грамадзян на атрыманне, захаванне і распаўсюджванне інфармацыі", – заявіў М. Пастухоў.

Паводле "Харты'97", 12 снежня 2007 г.

***

Грамадскі аргкамітэт дзеля ўшанавання памяці ахвяраў сталінскіх рэпрэсій звярнуўся да грамадзян Беларусі і суайчыннікаў за мяжой у сувязі з тым, што Ларысе Геніюш было адмоўлена ў рэабілітацыі.

З просьбай рэабілітаваць паэтку да генеральнага пракурора Пятра Міклашэвіча звярталіся згаданы Аргкамітэт, Саюз беларускіх пісьменнікаў і Беларускі Хельсінскі камітэт. Генеральная пракуратура Беларусі адмовіла ў рэабілітацыі Л. Геніюш.

Як гаворыцца ў звароце, Л. Геніюш даўно няма на гэтым свеце. Даўно імя славунай паэтки і патрыёткі Бацькаўшчыны стала легендай для беларусаў. А вызваліць хаця б добрую памяць аб ёй з калодчы драгоў ГУЛАГу немагчыма. Для ўлады яна па-ранейшаму вораг. І рэабілітацыі не падлягае.

Генеральная пракуратура абгрунтоўвае сваё рашэнне тым, што ў 1999 г. Прэзідыум Вярхоўнага суда Беларусі прызнаў рэабілітацыю Л. Геніюш немагчымай, а Генеральны пракурор не надзелены правам апраставання пастаноў Прэзідыума Вярхоўнага суда.

7 лютага 1949 г. Ларыса Геніюш была асуджана на 25 гадоў. Па артыкулах 66 і 76 Крымінальнага кодэксу БССР, прынятых яшчэ ў 1926 г. Фармулёўкі гэтых артыкулаў: контррэвалюцыйная арганізацыйная дзейнасць і дапамога міжнароднай буржуазіі ў ажыццяўленні варожай дзейнасці.

Паводле радыё "Свабода", 14 снежня 2007 г.

***

Акцыя пратэсту супраць адмены льготыў прайшлі 16 снежня ў Мінску, Гомелі,

Брэсце, Магілёве і іншых гарадах Беларусі. Так, у сталіцы каля будынка Нацыянальнай бібліятэкі "народныя дэпутаты" забралі льготныя талоны ў студэнтаў.

Нагадаем, што закон аб адмене льготыў для многіх катэгорый грамадзян уступіў у сілу 17 снежня. Акцыя пратэсту ў сувязі з гэтым планавалася 16 снежня ва ўсіх абласцях Беларусі, аднак з 800 заявак на правядзенне сацыяльных пікетаў улады задаволілі толькі дзве – у Магілёве і Оршы.

Паводле радыё "Рацыя", 17 снежня 2007 г.

***

Аляксандр Лукашэнка падпісаў указ пра скасаванне дазвольнага штампу ў пашпартах "на выезд за межы Беларусі".

Такім чынам, пасля Новага году для таго, каб трапіць за межы Беларусі, грамадзянін мусіць мець толькі дзейсны нацыянальны пашпарт.

Дзеля кантролю за выездам з 2008 г. будзе створана адмысловая база "невязных". Трапіць за мяжу не змогуць больш за 100 000 чалавек, якія будуць унесены ў гэтую базу.

Паводле радыё "Рацыя" і радыё "Свабода"

***

Паводле рашэння Першамайскага суда Мінска прыватнае прадпрыемства "Время новостей" – выдавец газеты "Новы час" мусіць выплаціць дэпутату Савета Рэспублікі Мікалаю Чаргінцу 50 млн. рублёў, журналіст Аляксандр Тамковіч – 1 млн. рублёў.

Таксама газета "Новы час" павінна апублікаваць абвяржэнне артыкула.

М. Чаргінец лічыць, што журналіст А. Тамковіч у сваім артыкуле "Генерал-сенатар Чаргінец", апублікаваным у газеце "Новы час", абразіў яго гонар і годнасць. Суд прызнаў гэты пазоў справядлівым.

Паводле радыё "Рацыя", 20 снежня 2007 г.

***

20 снежня Артура Фінькевіча пакаралі зняволеннем на паўтары гады за парушэнні правілаў унутранага распарадку падчас адбыцця пакарання на "хіміі".

А. Фінькевіч знаходзіцца ў тым самым Магілёўскім следчым ізалятары, дзе яго трымалі да суда. Летась у студзені падчас прэзідэнцкай выбарчай кампаніі ён трапіў за кратаў за палітычныя графіці. Тады яго пакаралі двума гадамі абмежавання волі.

Яму, у адрозненне ад іншых асуджаных, часта па некалькі дзён забаранялі пакідаць інтэрнат. За спазненне з працы на 13 хвілін наў супрацоўнікі камендатуры выносілі папярэджанні. Між тым дастаткова атрымаць тры папярэджанні за парушэнні правілаў распарадку, каб суд замяніў умовы адбыцця пакарання на больш жорсткія.

Павал Севярынец лічыць, што грамадскасці трэба прыкласці максімум намаганняў, каб А. Фінькевіч хутчэй апынуўся на волі.

Артурава маці Марыя Фінькевіч вельмі непакоіцца за стан здароўя сына. Увечары перад судом яму выклікалі медыкаў. У дзень суда яму стала кепска, і суддзя выклікала "хуткую". Пасля ўколу Артур працягваў даваць паказанні.

Цяпер у А. Фінькевіча новы адвакат. Яна пачала знаёміцца з матэрыяламі крымінальнай справы, каб падаць касацыйную скаргу ў Магілёўскі гарадскі суд.

Паводле радыё "Свабода", 21 снежня 2007 г.

***

7 снежня адбылася сустрэча амерыканскага прэзідэнта Джорджа Буша і прадстаўнікоў беларускай апазіцыі, якія былі з візітам у ЗША.

Кіраўнік беларускай дэлегацыі Аляксандр Мілінкевіч адзначыў, што гаворка ішла пра падтрымку медыяў у краіне, канала "Белсат", дзейнасці грамадзянскай супольнасці. "Былі абмеркаваныя таксама пытанні каардынацыі міжнароднай палітыкі ў дачыненнях з рэжымам Лукашэнкі", – распавёў А. Мілінкевіч.

Паводле "Харты'97", 7 снежня 2007 г.

***

ЗША асуджае разгон дэманстрантаў, якія пратэставалі 12 снежня супраць прыезду ў Мінск расійскага прэзідэнта Уладзіміра Пуціна. Пра гэта заявіў кіраўнік прэс-службы Дзярждэпу ЗША Шон Маккормак.

Супраць разгону лобых мірных дэманстрацый у Беларусі выказаўся ЕЗ. У адпаведнасці з гэтым прынцыпам мясцовае прадстаўніцтва старшынства ЕЗ у Мінску амбасада Славацкіны асудзіла рэпрэсіўныя дзеянні беларускіх уладаў 12 снежня, скіраваныя супраць мірных дэманстрантаў.

Ш. Маккормак адзначыў жорсткае збіццё Змітра Хведарука, у выніку якога той быў шпіталізаваны. Кіраўнік прэс-службы звяртае ўвагу, што гэта не было выпадкова, што хлапца спецыяльна адсочвалі. Ён нагадаў, што лідэр незарэгістраванага "Маладога фронту" быў адным з удзельнікаў сустрэчы з Джорджам Бушам і Кандалісай Райс.

Амбасада Славацкіны ў Беларусі, якая выконвае функцыі мясцовага прадстаўніцтва Еўразвязу ад імя Партугаліі, распаўсюдзіла спецыяльную заяву: "Мясцовае старшынства ЕЗ ізноў заклікае беларускія ўлады спыніць выкарыстанне сілы супраць сваіх грамадзян і патрабуе ад уладаў дазволіць беларусам выкарыстоўваць свае асноўныя правы, уключаючы права на сход і права на свабоду слова".

Паводле "Нашай Нівы", "Харты'97",

13-14 снежня 2007 г.

***

У Генеральнай асамблеі ААН прайшло галасаванне па рэзалюцыі, якая асуджае парушэнне правоў чалавека ў Беларусі.

72 краіны падтрымалі рэзалюцыю, 33 галасавалі супраць і 78 устрымаліся. У выніку, большасцю галасоў дакумент быў прыняты. Супраць дакумента галасавалі Расія, Куба, Паўночная Карэя, Іран, Сірыя, Судан, Зімбабве і іншыя. У адказ прадстаўнік ЗША ў ААН назваў Беларусь "апошнім дыктатурай у Еўропе".

Паводле "Харты'97", 19 снежня 2007 г.

Эканоміка

У Беларусі ў студзені-кастрычніку 2007 г. сальда знешняга гандлю таварамі сталася адмоўным у памеры \$3 млрд. 166,3 млн. За кастрычнік 2007 г. адмоўнае сальда павялічылася на \$522 млн.

Пры гэтым, адмоўнае сальда ў гандлі Беларусі з краінамі СНД складала \$5,844 млрд, у гандлі з Расіяй – \$6,188 млрд. У гандлі з краінамі па-за СНД станоўчае сальда складала \$2,678 млрд.

Паводле "АФН", 3 снежня 2007 г.

Працяг на стар. 10

“Круглы стол”

БЕЛАРУСКАЯ ЭКАНАМІЧНАЯ І ПАЛІТЫЧНАЯ МАДЭЛЬ: СУЧАСНАСЦЬ І ПЕРСПЕКТЫВЫ ТРАНСФАРМАЦЫІ

15-16 снежня 2007 г.

Тэксты дакладаў цалкам чытайце на нашым сайце www.zbsb.org

Пра стан і тэндэнцыі развіцця беларускай эканомікі

Леанід Злотнікаў,
кандыдат эканамічных навук (Беларусь)

Прышоў час збіраць камяні

Эканоміка застаецца каманднай (у форме “германскай мадэлі” сацыялізму). Прыватны сектар вырабляе толькі 25-30% ВУП (афіцыйная статыстыка падае іншыя дадзеныя, але яна адносіць да прыватных прадпрыемстваў усе АТ, нават тыя з іх, дзе доля дзяржавы складае 99,9%). Беларусь сталася адзінай з постсацыялістычных краін, якая пачала пераход да рынкавай эканомікі і павярнула затым назад да каманднай эканомікі.

Вынікам адмовы ад рэформ стала адставанне Беларусі ад суседніх краін у эканамічным і сацыяльным развіцці. Прычым вялікая ступень адставання выяўляецца ў параўнанні з тымі краінамі, дзе рэформа была больш рашучай (“шокавая тэрапія”). У гэтых краінах стратныя прадпрыемствы хутка банкрутаваліся або прадаваліся за адзін даляр, рэсурсы абанкручаных прадпрыемстваў пераходзілі да новых уласнікаў. Канкурэнцыя змусіла новых уласнікаў выкарыстоўваць рэсурсы, якія перайшлі да іх, больш эфектыўна.

У выніку ў краінах, дзе была праведзеная шокавая лібералізацыя эканомікі і дзяржава не зацягвала агонію неэфектыўных прадпрыемстваў, перш за ўсё ў Польшчы і Эстоніі, насельніцтва ў значна меншай ступені пацярпела ад рэформ, чым насельніцтва Беларусі або Расіі. Там не было высокай інфляцыі, а эканамічны рост пачаўся раней. Туды адразу дайшлі прамыя замежныя інвестыцыі і ў значна большых аб'ёмах (на душу насельніцтва), пачаўся ўстойлівы эканамічны рост. Зараз там ВУП на душу насельніцтва ў 1,5-2 разы вышэй, чым у Беларусі. Вышэй, адпаведна, заробкі, пенсіі, дапамогі па беспрацоўі (узровень беспрацоўя таксама вышэй, але і ў Беларусі ён не роўны 1%). Больш высокі ўзровень сацыяльнай абароны адбіўся і на чаканай працягласці жыцця (гл. Табліцу 1). Адзначым, што ў 1990 г. на працягласці жыцця насельніцтва і ўзроўні прыбытку на душу Беларусь была практычна на адным узроўні з прадстаўленымі ў табліцы краінамі.

У Беларусі ўрад, наадварот, усяляк падаўжаў існаванне нерэфармаваных і

неэфектыўных прадпрыемстваў, спасылаючыся на нежаданне праводзіць рэформы за кошт народа. Вынікам шматгадовай падтрымкі састарэлых сярэднякласных прадпрыемстваў у Беларусі стала паніжэнне ўзроўню эфектыўнасці эканомікі краіны ў цэлым. Яна ўжо не зможа забяспечыць далейшы эканамічны рост пры такіх коштах на энэрганосьбіты, як у тых жа Польшчы або Эстоніі (250-300\$ за 1000 м³ газу). Нават пры пакуль ніжэйшых коштах на энэрганосьбіты расце адмоўнае сальда гандлёвага балансу, і для пакрыцця дэфіцыту балансу краіна змушана нарашчваць знешнія запасычэнасці.

Расце колькасць прадпрыемстваў, якія не могуць існаваць без субсідый дзяржавы. “Аб'ёмы дзяржаўнай падтрымкі рэаль-

не было дадзена Мінгарвыканкаму. Але аказалася, што дзяржава ўжо не ў стане “падняць” гэтак не самае буйное і не самае тэхналагічна складанае прадпрыемства. І такіх прыкладаў нямала.

Нельга не пагадзіцца з М. Мясніковічам, што сённяшняе прамысловая палітыка сябе вычарпала: “Этап захавання вытворчага патэнцыялу за кошт дзяржаўнай падтрымкі гаспадарчых суб'ектаў пройдзены”.

Аднаўленчы рост скончыўся

Завяршыўся перыяд аднаўлення росту, калі прырост ВУП забяспечваўся за кошт уцягвання ў абарачэнне недавыкарастаных магутнасцяў і працоўных рэсурсаў.

У гэты перыяд не было вострай патрэбы ў абнаўленні асноўных фондаў. Зараз прадпрыемствы, прадукцыя або паслугі якіх запатрабаваныя на ўнутраным або знешнім рынках, дайшлі да вычарпання вольных магутнасцяў. Міграцыя беларускіх спецыялістаў на заробкі ў іншыя краіны паскорыла гэты працэс. Напрыклад, план будаўніцтва ў Мінску ў 2006-2007 гг. не выкананы па гэтай прычыне. Бракуе як рабочых, так і тэхнікі, якая лімітава зношаная.

Асноўныя фонды большасці прамысловых прадпрыемстваў шмат гадоў “праядаліся” і не абнаўляліся.

Для далейшага росту неабходна не толькі нарашчванне магутнасцяў, але і іх мадэрнізацыя. Кошт аднаго адсотка прыросту ВУП павялічваецца. Урад гэта разумее і, пачынаючы з 2003 г., паскарае тэмпы прыросту інвестыцый (з 3,2% у 2002 г. да 36% у першай палове 2006 г.), што перавышае тэмпы прыросту ВУП. Адначасова нарастае доля інвестыцый у ВУП з 16,2% у 2002 г. да максімуму ў пачатку 2005 г. – 23,2%.

Аднак тэмпы прыросту інвестыцый у 2006-2007 гг. хутка і няўхільна зніжаюцца: з 44% па інвестыцыях вытворчага прызначэння ў I квартале 2006 г. да 4,2% у жніўні 2007 г. Стала ясна, што немагчыма захаваць дасягнутыя тэмпы прыросту інвестыцый і ўзровень жыцця насельніцтва за кошт унутраных крыніц.

Табліца 1. Некаторыя паказчыкі ўзроўню жыцця за 2005 г.

Краіна	ВУП на душу, у год	Расходы на ахову здароўя, у дол. на душу ў год	Чакаемая працягласць жыцця, год	
			Мужчыны	Жанчыны
Беларусь	7890	147	63	74
Эстонія	15420	463	67	78
Венгрыя	16940	800	69	77
Латвія	13480	418	66	77
Літва	14220	424	65	77
Польша	13490	411	71	79
Расія	10640	245	59	72
Украіна	6720	90	62	74

Крыніца: World development indicators 2007. Сусветны банк

нага сектару эканомікі павялічваюцца з года ў год. Так, у 2005 г. яна была аказаная 1722 арганізацыям на суму 1,4 трлн руб. – піша М. Мясніковіч, старшыня Прэзідыума Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. – У 2006 г. лік рэцыпіентаў (і тут дарэчная асацыяцыя з пацыентамі. – Л. З.) амаль падвоілася... У 2007 г. паказчыкі эфектыўнасці гаспадарчай дзейнасці ў цэлым працягваюць пагаршацца” (артыкул “Аб дзяржаўнай падтрымцы і канкурэнтаздольнасці прадпрыемстваў” //Навука і інавацыі, 2007, № 8). Але ў дзяржавы ўжо бракуе рэсурсаў для падтрымкі нізкарэнтабельных і стратных вытворчасцяў. Наглядны прыклад – мотавелазавод. Спачатку было даручана Мінпраму вывесці завод з прарыву, затым такое ж даручэн-

Праўрў на шляху інавацыйнага развіцця малаверагодны

Урад спрабуе выравацца з цяжкай сітуацыі за кошт пераходу на інавацыйны шлях развіцця. Прынятая Дзяржаўная праграма інавацыйнага развіцця Рэспублікі Беларусь на 2007-2010 гг. “За ўказаны перыяд плануецца стварыць 100 новых прадпрыемстваў, арганізаваць 386 новых вытворчасцяў, вырабіць комплексную мадэрнізацыю 609 дзеючых на аснове ўкаранення 888 новых тэхналогій. У выніку 1095 новых і мадэрнізаваных прадпрыемстваў рэальнага сектара эканомікі стануць найбольшымі канкурэнтаздольнымі на еўрапейскім і сусветным рынках, – адзначае М. Мясніковіч у згаданым артыкуле. – <...> Прынцыпова, што інавацыйнае развіццё эканомікі будзе ў асноўным грунтавацца на айчынных навуковых распрацоўках і тэхналогіях, доля якіх складзе не меней 86% ад ліку рэалізаваных у праграме інавацый”.

Але выклікае сумнеў рэальнасць ажыццяўлення паказанай праграмы.

Па-першае, каб стаць “найбольш канкурэнтаздольнымі на еўрапейскім і сусветным рынках”, неабходны прыход сюды прамых замежных інвестыцый. Толькі ў

інвестыцый на дадзеную праграму занадта мала (прыкладна \$8,5 млрд, або ўсяго толькі \$7-8 млн на адно мадэрнізіруемае прадпрыемства). Ды і гэтыя грошы трэба забраць альбо з сацыяльных праграм, альбо з падтрымкі субсідзіруемых прадпрыемстваў. Таму стаўка робіцца на прыцягненне замежных інвестыцый <...>

Але прамыя інвестыцый сюды практычна не ідуць. За 10 месяцаў 2007 г. яны склалі агульным аб’ёме інвестыцый толькі 0,6%.

Па-другое, цяжка паверыць, што развіццё эканомікі будзе грунтавацца на айчынных распрацоўках. Мы ўжо паказвалі: больш чым у 90% выпадкаў новая тэхніка і тэхналогіі, якія распрацоўваюцца беларускімі навукоўцамі і канструктарамі, з’яўляюцца новымі толькі для Беларусі, а за мяжой гэта ўжо выкарыстоўваецца (гл. артыкул “Калі ідэалогія першасная” // “Белорусы и Рынок”, 2007, № 42). А асобныя паспяховыя выпадкі надвор’я не робяць. Можна пагадзіцца з акадэмікам А. Рубінавым, што ад беларускай навукі нельга чакаць большага, чым разуменне таго, што робіцца за мяжой, каб данесці гэтыя веды да моладзі або рабіць адэкватныя экспертныя заключэнні (гл. артыкул А. Рубінава ў “Советской Белоруссии” ад

ларускіх прадпрыемстваў у міжнародных раздзелах працы. Без гэтага нельга разлічваць на вытворчасць якасных і танных тавараў, г.зн. нельга чакаць падвышэння канкурэнтаздольнасці беларускіх тавараў.

Уваходзім у спіраль пазыкаў

Зніжэнне канкурэнтаздольнасці беларускай эканомікі пасля 2001 г. перакрывалася ростам прыбыткаў ад перапрацоўкі расійскай нафты і экспарту нафтапрадуктаў. Але фінансавыя праблемы пачалі выяўляцца ўжо напрыканцы 2005 г., калі затармазіўся рост коштаў на энерганосьбіты на сусветным рынку. Звернем ўвагу, што знешнія запасычаны пачалі ўзрастаць за год да падвышэння коштаў на расійскія нафту і газ, пачынаючы з 2006 г. Сітуацыя пагоршылася ў пачатку 2007-га, калі Расія пачала паступова, да 2011 г. здымаць субсідзіраванне беларускай эканомікі.

Рашэнне шэрагу фінансавых праблем эканомікі пасля 2005 г. адбываецца за кошт знешніх запасычанняў. Банкі і прадпрыемствы робяць пазыкі. Аб’ём крэдытавання прадпрыемстваў у 2006 г. павялічваецца ў паўтары разы, а знешнія пазыка банкаў за гэты год узрастае ў 1,64 разы. Доля банкаўскага крэдытавання ў інвестыцыях узрастае з 12,9% у 2005 г. да 20,2% у 2007 г. Зараз тры чвэрці банкаўскіх крэдытаў – гэта доўгатэрміновыя крэдыты, і адваротная прапорцыя – у знешніх запасычаннях і дэпазітах насельніцтва, асноўных крыніцах крэдытаў у цяперашні час. Трэба думаць, што гэта негатыўна ўплывае на ўстойлівасць банкаўскай сістэмы.

Такім чынам, інвестыцыйная палітыка дзяржавы змушае банкі павялічваць долю доўгатэрміновых крэдытаў у сваім партфелі і вызначае іх напружаны фінансавы стан. Калі за 2006 г. іх запасычанысць вырасла на \$0,54 млрд, дык толькі за першую палову 2007 г. – на \$0,87 млрд.

Тое, што для банкаў дрэнна, для дзяржавы добра. Рост паступленняў валюты ў краіну дазваляе падтрымліваць яе нізкі курс і тым самым стрымліваць інфляцыю і нарошчваць валютныя рэзервы. Але гэты валютны дабрабыт трымаецца на нетрывалым грунце сталага росту знешняй запасычанысці банкаў і прадпрыемстваў. І калі раптам знешнія запасычаны перастануць расці – да дэфолту недалёка.

Наперадзе тры шляхі

Спыніць раскрутку спіралі запасычанняў зараз цяжка. Гэта можна зрабіць трыма спосабамі:

1) Перайсці да “жыцця па сродках”, г.зн. знізіць узровень жыцця насельніцтва і скараціць аб’ёмы невытворчага будаўніцтва.

2) Глыбокая і радыкальная эканамічная рэформа, якая прывядзе да больш эфектыўнага выкарыстання наяўных у краіне рэсурсаў і павелічэння прытоку прамых інвестыцый, а не пазык, якія неабходна вяртаць. Гэты варыянт таксама прадугледжвае прыватызацыю аб’ектаў, але для стварэння эфектыўнай сучаснай вытворчасці.

3) Дэфолт. Гэта можа здарыцца суп-

Табліца 2. Валавая знешняя запасычанысць
Рэспублікі Беларусь, млн долараў (асноўныя аб’ёмы)

Паказальнікі	1.01.05	1.01.06	1.07.06	1.10.06	1.01.07	1.04.07	1.07.07
Усяго	4935	5168	5479	6247	6875	8118	9271
Урад	492	606	575	562	589	576	557
Банкі, усяго	626	842	866	1205	1383	1852	2256
у т. л. кароткатэрміновыя (ссуды)	626	503	396	670	765	1166	1550
Прадпрыемствы, усяго	3402	3365	3708	4138	4502	5111	5713
у т. л. кароткатэрміновыя (ссуды)	2804	2736	2950	3354	3525	3918	4542
у т. л. ссуды	122,1	183	380	456	524	569	503
Гандлёвыя крэдыты	2162	1966	2195	2428	2534	2897	3581
Запасычанысць прамымі інвестарам	338	353	328	341	400	509	598
Нацыянальны банк	76,8	0,7	0,7	0,7	0,7	85	148

гэтым выпадку разам з імі прыйдуць і перадавыя тэхналогіі. Калі ж беларускія прадпрыемствы будуць самі набываць тэхналогіі і абсталяванне на сусветных рынках, то ў гэтым выпадку ім давядзецца набываць, як правіла, тэхналогіі “не першай свежасці”. Шматгадовыя спробы палепшыць у краіне клімат для бізнесу ў краіне, каб прыцягнуць замежныя інвестыцыі, пакуль беспаспяховыя. Увогуле, буйных прамых замежных інвестыцый пакуль чакаць не даводзіцца, а вылучаны

12.12.2006 г).

Па-трэцяе, праграма толькі пачалася, але ўжо ёсць збоі. Напрыклад, яна прадугледжвае значны рост вытворчасці аўтаматычных пральных машын. Але толькі пачаўся ў 2007 г. рост іх выпуску, як амаль палова гэтага выпуску апынулася на складах (зараз там знаходзіцца чатырохмесячны аб’ём іх вытворчасці).

Па-чацвёртае, праграма па-ранейшаму прадугледжвае абарону айчыннага таварытворцы і абцяжарвае ўключэнне бе-

раць волі ўрада, калі ўзровень знешняй пазыкі перавысіць вызначаны парог або нават раней, калі струмень валавых інвестыцый раптам вычарпаецца. Змушаны пераход да “жыцця па сродках”.

Але кіраўніцтва краіны не хоча абіраць ні адзін з гэтых варыянтаў. Пакуль яно, чакаючы, прадае сёе-тое з “фамільнага срэбра”. Ды насуперак распаўсюджанаму меркаванню, што за кошт распродажу дзяржаўнага “беларускага мадэля” будзе трымацца доўга, можна сцвярджаць, што гэта не так. Па-першае, сітуацыя сур’ёзная, і яна вызначаецца не толькі адносінамі з Расіяй. Па-другое, рэальная прыватызацыя, г. зн. адмова дзяржавы ад кантрольных пакетаў, воля бізнесу, умеркаваныя падаткі, продаж эфектыўных прадпрыемстваў (напрыклад, калійнага камбінату, БМЗ) зараз малаверагодныя, наколькі гэта прывядзе да аслаблення палітычнай улады. Па-трэцяе, не так ужо шмат аб’ектаў, якія

сёння даюць добры прыбытак і за якія можна атрымаць шмат грошай. А калі і здарыцца змушанае адступленне, то пры першым жа паляпшэнні сітуацыі зноў адбудзецца вяртанне да “беларускай мадэлі”, зноў скасуюць для фундатараў палёгкі. Усе гэта разумеюць (або хутка зразумеюць), а таму сур’ёзных пакупнікоў будзе

выгандлюе нежыццяздольную беларускую эканоміку, даўшы ёй зноў зарабіць на сваёй нафце. Але гэтая дапамога (верагоднасць якой вельмі малая) з боку маргінальных папулісцкіх рэжымаў, не здольных увайсці ў сям’ю развітых краін свету, была б платай за ўваходжанне Беларусі ў супольнасць гэтых маргіналаў.

Сітуацыя ў свеце спрыяльная для прыходу прамых інвестыцый. Але ўсе пазыкі могуць быць “праедзеныя” за 2-3 гады, калі не будуць праведзеныя рашучыя рынкавыя рэформы.

У краіне яшчэ ёсць рэзервы. Знешняя пазыка можа расці прыкладна да \$20 млрд. Яшчэ ёсць што прыватызаваць. Сітуацыя ў свеце спрыяльная і для прыходу прамых інвестыцый. Але ўсе пазыкі могуць быць “праедзеныя” за 2-3 гады, калі эканоміка краіны не будзе адкрытая і калі не будуць праведзеныя рашучыя рынкавыя рэформы. Толькі спрыяльныя ўмовы для бізнесу могуць прыцягнуць прамыя замежныя інвестыцыі – асноўную ўмову для ўстойлівага эканамічнага росту ў найбліжэйшыя гады.

Зможа краіна зрабіць згаданы манеўр ці не – час пакажа.

мала і ратунак будзе адносна невялікі.

Продаж некаторых аб’ектаў зараз адбываецца як змушаная экстраная мера, як спосаб пратрымацца, пакуль чарговы “брат” не

Ці патрэбная Беларусь Еўрапейскаму Звязу?

Да гэтага часу праблематыка ўзаемадачыненняў Беларусі і Еўразвязу ў кантэксце патэнцыйнай еўраінтэграцыі Беларусі з боку незалежных экспертаў і дэмакратычнай супольнасці заўсёды разглядалася толькі з аднаго боку – “што Еўразвяз можа даць Беларусі, як можа падтрымаць Беларусь у працэсе еўраінтэграцыі і да т.п.”. З іншага боку, у дыскурсе беларускіх уладаў заўсёды моцна акцэнтавалася іншая тэза: “Беларусь без Еўразвязу пражыве, а вось для ЕЗ нашая краіна мае першаступенную стратэгічную важнасць, бо менавіта яна ў значнай ступені гарантуе паліўную бяспеку Еўропы, стрымлівае пільні нелегальнай міграцыі ды наркатрафік, дый гандлёвыя стасункі з Беларуссю для шматлікіх еўрапейскіх фірмаў маюць немалое значэнне”. Апошнім часам нават некаторыя апалагеты сённяшняй улады, такія, як П. Якубовіч ці С. Гайдукевіч, пачалі казаць пра магчымасць далучэння Беларусі да працэсаў інтэграцыі ў Еўропе і пра тое, што ЕЗ ледзьве не вымушаны будзе нам гэтае далучэнне прапанаваць.

На сёння і сярод беларускіх дэмакратаў, і сярод еўразвяззаўскіх палітыкаў ды аналітыкаў пераважае думка, што падобныя заявы – не больш чым спробы самазапакаення і самапраканання рэжыму-ізгоя ў сітуацыі міжнароднай ізаляцыі. Але ці сапраўды “ўрадавы” погляд на месца Беларусі ў Еўропе абсалютна пазбаўлены рацыянальнасці? Ці нашая дэмакратычная супольнасць, а р’іогі адкідваючы элементы падобнай аргументацыі, не аслабляе свае пазіцыі ў перамовах з партнёрамі пра еўрапейскую перспектыву для будучай дэмакратычнай Беларусі? Ці сапраўды далучэнне нашай краіны да інтэграцыйных працэсаў на кантыненте можа несці нейкую карысць самому Еўрапейскаму Звязу? Як мне падаецца, такая пастаноўка праблемы цалкам мае права на існаванне; паспрабаваўшы

адказаць на гэтыя пытанні, мы зможам больш рэалістычна пабачыць і сённяшнія знешнепалітычныя перадумовы для распачацця рэформаў у Беларусі, і магчыма тэты мэты, дзеля дасягнення якіх увогуле патрэбнае рэфармаванне.

Калі ацэньваць стан рэчаў на сёння, то большасцю назіральнікаў з Захаду Беларусь разглядаецца як транзітная тэрыторыя паміж Еўрапейскім Звязам і Расіяй з аўтарытарным палітычным рэжымам і няяснымі палітычнымі перспектывамі. Прычым нашае транзітнае значэнне для ЕЗ, і так значна меншае ў параўнанні, напрыклад, з Украінай, у святле дэклараванага намеру Расіі дамагацца паставак сваіх энерганосбітаў у Еўропу без удзелу краінаў-пасярэднікаў* наўрад ці будзе з часам узрасці. З іншага боку, сённяшняя Беларусь дастаткова паспяхова выконвае ролю аднаго з “фільтраў” на шляху нелегальнай міграцыі ды наркатрафіку з Азіі ў Еўропу, і таму ЕЗ безумоўна зацікаўлены ў бесперабойнай працы гэтага “фільтра” і надалей. Таму вызначальным інтарэсам нашых заходніх суседзяў ёсць забеспячэнне стабільнай бесканфліктнасці і прадказальнасці ўнутранай і знешняй палітыкі нашае краіны.

У гэтым кантэксце і варта разглядаць стаўленне еўрапейцаў да патэнцыйных зменаў у Беларусі. З аднаго боку, найлепшай гарантыяй “беспраблемнасці” Беларусі для ЕЗ сталася б ушчыльненне сувязяў з нашай краінай у рамках еўрапейскай палітыкі добра-расудства (ЕПД), а ў перспектыве – і далучэнне яе да еўраінтэграцыйных працэсаў. Але сённяшні беларускі рэжым відавочна не гатовы дэманстраваць прыхільнасць да тых каштоўнасцяў, далучэнне да якіх ёсць дэклараванай перадумовай рэалізацыі ЕПД (дэмакратыя і правы чалавека, прыкрытэт закону, добрае кіраванне, прынцыпы рынкавай эканомікі і ўстойлівае развіццё). З іншага боку, прагматычная ацэнка сітуацыі прымушае Захад вельмі асцярожна ставіць

*Гар Лялькоў,
старшыня Беларускага Шуманайскага таварыства (Беларусь)*

ца да перспектывы хуткіх і кардынальных палітычных зменаў у краіне, бо пад увагу бярэцца і брэк відавочных унутраных перадумоў такіх зменаў, і боязь страты ўнутранай кіруемасці краінай у выніку патэнцыйнага прыходу да ўлады кепска падрыхтаванай і маладасведчанай новай каманды. У такіх варунках Еўразвяз апошнім часам усё больш дэманструе зацікаўленасць у стымуляцыі паступовай эвалюцыі ў бок дэмакратызацыі цяперашняга рэжыму, пра што можа сведчыць, напрыклад, нядаўняе інтэрв’ю вярхоўнага прадстаўніка Еўрапейскага Звязу па супольнай замежнай палітыцы і бяспецы Х. Саланы, які даслоўна заявіў наступнае: “Мы рэалісты і, натуральна, не чакаем, што беларускія ўлады выканаюць усе 12 умоваў ЕЗ адразу... Відавочна, што ўсё не можа змяніцца за адну ноч. Аднак нам неабходна ўбачыць пачатак канкрэтнага і пераканаўчага працэсу дэмакратызацыі, які паступова прывядзе да выканання ўсіх 12 пунктаў, згаданых у дакуменце”.** Нагадаю, што названыя 12 прапаноў Еўразвязу тычацца акурат стварэння ўмоваў, пры якіх на Беларусь будзе распаўсюджаная ЕПД...

Такім чынам, на сёння ЕЗ мае патрэбу ў Беларусі як у стабільным і прадказальным суседзе, але “беларускае пытанне” можна расцэньваць яшчэ і ў якасці выкліку для супольнай знешняй палітыкі ЕЗ, якая ўсё яшчэ знаходзіцца на стадыі фармавання. Яго становіцца вырашэнне магло б стацца першым поспехам гэтай палітыкі і істотна паўплываць на паляпшэнне знешняга іміджу ЕЗ і ўмацаванне яго пазіцыі ў свеце.

* Гл., напрыклад, нядаўнюю заяву міністра замежных справаў Расіі С. Лаўрова: “Мы ня хочам прадаваць газ транзітам праз краіны, якія будуць яго красці ці проста не плаціць за яго” (цыт. паводле <http://news.tut.by/politics/99746.html>).

** Цыт. паводле: <http://www.lentaby.info/gofileit.php?url=13626>.

(Працяг ад стар. 6)
***

10 снежня ў Мінску прайшоў несанкцыянаваны ўладамі мітынг індывідуальных прадпрымальнікаў. Па розных падліках на Кастрычніцкую плошчу Мінска выйшла ад 300 да 1000 чалавек.

Прадпрымальнікі пратэставалі супраць прэзідэнцкага ўказу №760 ад 29 снежня 2006 г., які, па іх словах, ставіць ПП на мяжу страты бізнесу. У рэзалюцыі мітынгу – патрабаванні спыніць судовы пераслед прадпрымальнікаў за выказванне свайго меркавання, правесці ацэнку ўказа на прадмет адпаведнасці Канстытуцыі.

11 снежня ў Мінску прайшлі суды над арганізатарамі акцыі.

19 снежня адбыўся страйк ПП. Прадпрымальнікі плануюць далейшыя акцыі пратэсту: з 1 студзеня яны хочуць распачаць страйк пратэсту (агулам сысці ў адпачынак на месца), пасля плануецца правесці прадпрымальніцкі марш.

Паводле “Салідарнасці”, “Нашай Нівы”, “Харты’97”, 10-25 снежня 2007 г.
***

Беларусь атрымае расійскі газ у першым квартале новага году па \$119 за тысячу кубаметраў. На дадзены момант цана складае \$100 – гэта найменш у СНД.

Паводле “Польскага радыё для замежжа”, 17 снежня 2007 г.
***

Расія крэдытавала Беларусь на \$1,5 млрд. Адпаведнае міжрадавае пагадненне падпісалі міністр фінансаў Беларусі Мікалай Корбут і віцэ-прэм’ер, міністр фінансаў Расіі Аляксей Кудрын.

Паводле слоў А. Кудрына, крэдыт дадзены на 15 гадоў з 5-гадовай адтэрміноўкай плацяжоў.

“Стаўка крэдыту рынкавая, але ў той самы час яна ўлічвае ўзаемаадносінны паміж

Беларуссю і Расіяй у межах саюзнай дзяржавы”, – сказаў расійскі міністр фінансаў.

Паводле БЕЛТА, 20 снежня 2007 г.

Культура

Ілля Вострыкаў, 29-гадовы сын дзеяча нацыянальна-вызвольнага руху Цімоха Вострыкава, мае намер зняць пра бацьку дакументальны фільм.

“Я цяпер збіраю фотаздымкі, успаміны, каб зрабіць дакументальны фільм пра бацьку. Свой лёс ён пражыў на карысць Беларусі, якой быў адданы цалкам. Хацелася б гэты фільм прысвяціць 90-годдзю стварэння Беларускай Народнай Рэспублікі”, – сказаў І. Вострыкаў.

Гамельчукі праводзілі Ц. Вострыкава ў апошні шлях 14 лістапада.

Нагадаем, што ў жніўні 1952 г. Ц. Вострыкаў як паўнамоцны прадстаўнік Рады БНР дэсантаваўся ў Налібоцкую пушчу ў складзе “чацвёркі” дзеля арганізацыі нацыянальна-вызвольнага руху. Групу ў хуткім часе арыштавалі. Ц. Вострыкаў быў асуджаны на 23 гады турэмнага зняволення.

Паводле радыё “Свабода”, 4 снежня 2007 г.
***

Гурт “Палац” возьме ўдзел у адборачным туры конкурсу “Еўрабачанне”, Зміцер Вайцшошкевіч будзе граць у навагоднім шоў канала “ОНТ”, гурт “Крама” таксама возьме ўдзел у запісе навагодняга шоў. Яшчэ нядаўна гэтыя і іншыя гурты поруч з шэрагам іншых фігуравалі ў негалосным “чорным спісе”.

Сёлета ў канцы лістапада А. Хаменка разам з музыкамі Лявоном Вольскім, Ігарам Варашкевічам, Пітам Паўлавым і Аляксандрам Кулінковічам мелі сустрэчу ў Адміністрацыі прэзідэнта. Кіраўнік галоўнага ідэалагічнага ўпраўлення Адміністрацыі А. Праляскоўскі паабяцаў зняць забароны, а са свайго боку папрасіў

музыкаў не граць на акцыях апазіцыі.

Адным з рэзкіх крытыкаў перамоваў паміж гнанымі музыкантамі і ўладай выступіў Мікалай Халезін, кіраўнік “Свабоднага тэатру”. Тэатр гэты ў Беларусі пераследуюць. Як мяркую М. Халезін, улады свядома раскалолі музыкаў: “Гэта хвароба. Альбо музыкі абралі сабе лёс калабарантаў. Калі мне нехта патэлефануе і скажа: “Выступай!”, – паедзем арандаваць пляцоўку. Але ні з якой уладай я не буду весці перамовы пра тое, ці можна мне выступаць, ці не”.

Паводле радыё “Свабода”, 5 снежня 2007 г.
***

У Мінску адбылася прэзентацыя ўсіх студыйных альбомаў знакамітага беларускага спевака Данчыка на кампакт-дысках.

Адразу тры кампакт-дыскі Данчыка былі прэзентаваны публіцы. Як высветлілася, беларускага спевака з Амерыкі любяць не толькі людзі, якія памятаюць ягоныя канцэрты ў 1990-х гг. у Беларусі, але і зусім юныя асобы.

Арганізаваў вечарыну клуб аматараў Данчыка. На прэзентацыі выступілі кіраўнік праекта выдання дыскаграфіі спевака Віталі Супрановіч і вядомы музыкантаўца Вітаўт Мартыненка. Гэта яны паклапаціліся пра захаванне песень у выкананні Данчыка на кампакт-дысках.

Паводле радыё “Свабода”, 19 снежня 2007 г.
***

На пачатку будучага году Таварыства беларускай мовы адкрые рахунак для збору сродкаў на помнік канцлеру ВКЛ Льву Сапегу ў Слоніме.

Праект помніка падрыхтаваны беларускім скульптарам Іванам Міско. Для яго рэалізацыі неабходна сабраць 30 млн рублёў. Каб прыспешыць працэс, ТБМ вырашала далучыць да збору сродкаў грамадскасць.

Паводле “Польскага радыё для замежжа”, 20 снежня 2007 г.

АБВЕСТКІ

“Памятаем і чытаем” – вялікі конкурс “Нівы”

Праграмная рада тыднёвіка “Ніва” абвясціла конкурс “Памятаем і чытаем”, прысвечаны дзівным знамянальным, на нашу думку, гадавінам, якія будзем адзначаць у 2008 г. Першая – гэта 90-я ўгодкі абвясчэння Беларускай Народнай Рэспублікі; другая – 50-я гадавіна заснавання ў Беластоку Беларускага літаратурнага аб’яднання “Белавежа”.

Адказы на пытанні просім дасылаць да 5 сакавіка 2008 г. на адрас нашай рэдакцыі з прыпіскай “Конкурс “Памятаем і чытаем”. У конкурсе могуць прыняць удзел усе жадаючыя, незалежна ад месца жыхарства. Адказы можна дасылаць па звычайнай і электроннай пошце. Не забудзьце напісаць нам свой хатні адрас для карэспандэнцыі. Аўтарам найлепшых і найцікавейшых адказаў арганізатары

падрыхтуюць адмысловыя ўзнагароды.

Конкурсныя пытанні:

1. Які герб і сцяг быў прыняты Беларускай Народнай Рэспублікай?

2. Назавіце прозвішчы і імёны ўсіх былых старшын Рады БНР.

3. Назавіце гарады, у якіх знаходзілася сядзіба БНР.

4. Дзе зараз знаходзіцца Рада БНР і хто ў ёй старшынюе?

5. Як называецца першы зборнік членаў Беларускага літаратурнага аб’яднання “Белавежа”, калі пабачыў ён свет і пад чыёй рэдакцыяй?

6. Як называліся літаратурныя альманахі аб’яднання ў мінулым, як называюцца цяпер? Колькі нумароў выйшла кожнага з іх?

7. Хто зараз з’яўляецца старшынёй

“Белавежы” і дзе ён нарадзіўся? Назавіце ягоныя тры першыя паэтычныя зборнікі на беларускай мове.

8. Назавіце трох “белавежскіх” паэтаў і трох прэзаікаў ды апошні зборнік кожнага з іх.

9. Вашы разважанні на адну з дзвюх тэм:

– “Людзі, падзеі, ідэі БНР учора і сёння”;

– “Мой “белавежац” або ягоны твор, які падару блізкім”.

Гэта можа быць эсэ, літаратурная мініяцюра, паэтычнае прысвячэнне (усё памерам максімум да дзвюх старонак машынапісу). Могуць быць таксама і працы пластычнага кшталту, выкананыя адвольнай тэхнікай.

Рэдакцыя “Нівы”,
тыднёвіка беларускай у Польшчы

Інфармацыйны бюлетэнь
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”.
Распаўсюджваецца на правах
унутранай дакументацыі.

Меркаванні аўтараў могуць не супадаць з
думкай рэдакцыі.
Апрацоўка і вёрстка – В. Быкоўская.
Адказы за нумар –
А. Макоўская, Н. Шыдлоўская

Адрас рэдакцыі:
вул. Рэвалюцыйная, 15, г. Мінск 220030,
Рэспубліка Беларусь
www.zbsb.org
zbsb@lingvo.minsk.by; zbsb@tut.by